

CAPITOLUL I

ORGANIZAREA JUDICIARĂ

Sectiunea 1.

Principiile organizării judiciare

Sistemul judiciar, ca ansamblu al structurilor organizatorice care concură la înfăptuirea actului de justiție, reprezintă în orice stat democratic o componentă esențială a civilizației și progresului social; fără justiție nu poate exista o veritabilă și eficientă democrație; ea este cea care veghează la apărarea valorilor sociale recunoscute într-o societate democratică, la promovarea și apărarea drepturilor fundamentale ale omului.¹

În România, puterea judecătorească se exercită de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege, iar Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

Precizăm că plenul Consiliului Superior al Magistraturii funcționează ca instanță de judecată pentru soluționarea contestațiilor formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția celor date în materie disciplinară.

Principala funcție a instanței judecătorești este aceea de jurisdicție, adică de soluționare a conflictului de drept născut din încălcarea unei norme penale, prin pronunțarea unei hotărâri

¹ Ioan Les, *Organizarea sistemului judiciar în dreptul comparat*, Ed. All Beck, București, 2005, pag.1

judecătorești care, din momentul rămânerii definitive, dobândește autoritate de lucru judecat; pentru îndeplinirea acestei funcții instanțele își desfășoară activitatea pe mai multe trepte sau grade de jurisdicție.²

Justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți.

Justiția se realizează prin următoarele instanțe judecătorești:

- a) Înalta Curte de Casație și Justiție;
- b) Curțile de apel;
- c) Tribunale;
- d) Tribunale specializate;
- e) Instanțe militare;
- f) Judecătorii

Instanțele militare sunt:

- a) Tribunalele militare (funcționează 4 astfel de instanțe la București, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara);
- b) Curtea Militară de Apel București.

Competența organelor judiciare și procedură judiciară sunt stabilite de lege.

Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

Pe lângă fiecare instanță judecătorească funcționează parchetul de pe lângă acea instanță.

² Anca Lelia Lorincz, *Drept procesual penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, pag. 52

Nu există însă niciun raport de subordonare și nici de altă natură între instanțele de judecată și parchetele care își desfășoară activitatea pe lângă acestea.³

În activitatea judiciară Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

Parchetele funcționând pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

Ministerul Justiției asigură bună organizare și administrare a justiției ca serviciu public (art. 5 din legea nr. 304/2004).

Potrivit dispozițiilor art. 6 din legea nr. 304/2004, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului sau la un proces echitabil.

Accesul la justiție nu poate fi îngrădit.

În conformitate cu dispozițiile art. 7 din legea nr. 304/2004, toate persoanele sunt egale în fața legii, fără privilegii și fără discriminări.

Justiția se realizează în mod egal pentru toți, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenența politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii discriminatorii.

Asistența judiciară internațională se solicită sau se acordă în condițiile prevăzute de lege, de tratatele internaționale la care România este parte sau, după caz, pe bază de reciprocitate (art. 8).

³ George Coca, *Procedura penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pag. 45

Așadar, justiția este coloana vertebrală a oricărei societăți democratice; fără ea, statul de drept s-ar prăbuși instantaneu; toate cele trei puteri trebuie să contribuie la organizarea și funcționarea justiției: scopul acesteia, acela de a restabili ordinea de drept încălcată și de a proteja drepturile și libertățile omului, poate fi realizat când Constituția recunoaște și garantează independența justiției, când judecătorul este protejat prin statut, când legile edictate de Parlament sunt formulate coerent și sunt accesibile cetățenilor, când finanțarea de către Executiv a sistemului de instanțe și parchete este una adecvată, când legea este aplicată în mod corect, egal și cu celeritate de către magistrați.⁴

Sectiunea 2.

Dispoziții generale privind procedura judiciară

Potrivit legii, toate persoanele au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță imparțială și independentă, constituită potrivit legii.

În conformitate cu art. 11 din legea nr. 304/2004, activitatea de judecată se desfășoară cu respectarea principiilor distribuirii aleatorii a dosarelor și continuității, cu excepția situațiilor în care judecătorul nu poate participa la judecată din motive obiective.

Ședințele de judecată sunt publice, în afară de cazurile prevăzute de lege. Pronunțarea hotărârilor se face în ședința publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

⁴ Răspunderea magistraților – standarde internaționale crisidanilet.files.wordpress.com/2007/07/raspunderea-magistratilor1.pdf – judecător Cristi Danileț, Membru al Consiliului Superior al Magistraturii, martie 2013

Potrivit art. 13 din lege, ședințele de judecată se înregistrează prin mijloace tehnice video sau audio.

În cursul ședinței de judecată, grefierul ia note cu privire la desfășurarea procesului. Părțile pot cere citirea notelor și vizarea lor de către președinte.

După terminarea ședinței de judecată, participanții la proces primesc, la cerere, câte o copie de pe notele grefierului.

Conform art. 14 din legea nr. 304/2004, procedura judiciară se desfășoară în limba română.

Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă, în fața instanțelor de judecată, în condițiile prezentei legi.

În cazul în care una sau mai multe părți solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat.

În situația în care toate părțile solicită sau sunt de acord să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure exercitarea acestui drept, precum și bună administrare a justiției, cu respectarea principiilor contradictorialității, oralității și publicității.

Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română.

Dezbaterile purtate de părți în limba maternă se înregistrează, consemnându-se în limba română.

Obiecțiunile formulate de cei interesați cu privire la traduceri și consemnarea acestora se rezolvă de instanța de judecată până la încheierea dezbaterilor din acel dosar, consemnându-se în încheierea de ședința.

Interpretul sau traducătorul va semna pe toate actele întocmite, pentru conformitate, atunci când acestea au fost redactate sau consemnarea s-a făcut în baza traducerii sale.

Dreptul la apărare este garantat. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie reprezentate sau, după caz, asistate de un apărător, ales sau numit din oficiu, potrivit legii.

Hotărârile judecătorești trebuie respectate și duse la îndeplinire în condițiile legii; ele pot fi desființate sau modificate numai în căile de atac prevăzute de lege și exercitate conform dispozițiilor legale (art. 16).

În baza art. 17 din legea nr. 304/2004, în cazul completului format din 2 judecători, dacă aceștia nu ajung la un acord asupra hotărârii ce urmează a se pronunța, procesul se judecă din nou în complet de divergență, în condițiile legii; completul de divergență se constituie prin includerea în completul de judecată a președintelui sau a vicepreședintelui instanței, a președintelui de secție ori a judecătorului din planificarea de permanență.

Prin declarația privind etica judiciară, adoptată de Adunarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, în cadrul întâlnirii de la Londra, 2 – 4 iunie 2010, se subliniază că independența nu este de fapt pentru judecător ci „independența este dreptul fiecărui cetățean într-o societate democratică de a beneficia de o justiție care este (și este percepută ca fiind) independentă de puterea legislativă și executivă și care ocrotește libertățile și drepturile cetățenilor într-un stat de drept” și „depinde de fiecare judecător să respecte și să lucreze în scopul menținerii independenței justiției, atât în ceea ce privește aspectul individual, cât și instituțional”.⁵

⁵ Marcela Comsa, *Despre răspunderea disciplinară a magistraților*, www.juridice.ro